

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину Українську Помісну
Православну Церкву!

Часопис
Волинської єпархії
Київського Патріархату

№9 (58) вересень 2009 р.

14 і 19 серпня дуже багато волинян взяли участь у Богослужіннях на прекрасні літні свята – Винесення чесних дров животворчого хреста Господнього та Преображення Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа. У ці дні віряни, як зазвичай, прийшли із зіллям, яблуками, виноградом, медом тощо. Вперше урочисті Літургії з нагоди цих празників відправили не в кафедральному соборі Святої Трійці, а на майдані перед ним, облаштувавши тимчасовий престіл у водосвятній каплиці. Храм не зміг би вмістити всіх охочих. Немало вірян, як, наприклад, жінка, зображена на світлині Леоніда Максимова, поспішали до церкви не лише, щоб освятити приношення, а й приступити до святого Причастя.

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

26 жовтня – Іверської ікони Божої Матері

Після зішестя Святого Духа на Пресвяту Богородицю й апостолів вони вирішили кинути жереб, кому з них у яку країну потрібно йти на проповідь Євангелія. Божій Матері дісталася для цього подвигу Іверська (Грузинська) земля. Але явився їй ангел і сповістив, що цей жереб виконається згодом, а поки що належить проповідувати в іншому краї.

Того часу Лазар Чотириденний, якого колись воскресив Спаситель, був єпископом Кіпру. Він дуже хотів бачити Діву Марію, але не міг прийти до Єрусалима. Дізнавшись про це, Мати Божа з апостолом Йоаном попливла до Кіпру. Несподівано подув вітер в інший бік і пригнав судно до Афонської гори. Вона в ті часи була наповнена ідолами, на ній було розташовано великий жертвник Аполлону. Як тільки корабель з Богородицею наблизився до пристані, почувся голос: «Зійдіть з гори, люди, спокушені Аполлоном, до Климентової пристані та прийміть Марію, Матір великого Бога Ісуса». Почувши це, всі поспішили до морського берега і з пошаною зустріли Божу Матір та розпитували її про народження Бога. Пресвята Діва звістила їм таємницю втілення і життя Господа Ісуса Христа. І всі, хто слухав її, поклонились народженому від Неї Богові, а Богоматері віддали благоговійне шанування і, увірувавши, хрестилися.

Пресвята Богородиця не залишила і першого свого уділу – Іверської землі. Вона явилася св. Ніні, майбутній просвітниці Грузії, і вручила їй хреста з виноградної лози зі словами: «Візьми цей хрест, він буде тобі щитом і огорожею від усіх ворогів – видимих і невидимих. Іди в країну Іверську, благовісти там Євангеліє Господа Ісуса Христа і придбаєш благодать Його. Я ж буду тобі Покровителькою». Рівноапостольна Ніна досягла Іверії приблизно 219 року і ревно проповідувала Добру Новину, підкріплюючи благовістя багатьма чудесами і зціленнями, і вже 324 року Християнство остаточно утвердилося в Грузії.

А згодом грузинський воєначальник Йоан і візантійський полководець Торнікій із групою грузинів, прибувши до Афону, біля місця, до якого пристало судно з Божою Матір'ю, заснували монастир.

За часів жорстокого гоніння на святі ікони поблизу міста Нікеї жила благочестива вдова із сином. У влаштованій їй стараннями церкви перебувала ікона Богородиці. Один

із воїнів-іконоборців ударив списом у лик Богоматері – і з пробитого образу потекла кров. Вражений воїн у розкаянні впав перед ним, полишив ересь і закінчив життя строгим подвижником. Бажаючи врятувати чудотворну ікону від осквернення, після усердної молитви до Богоматері вдова опустила її в море і з радістю побачила, що вона не впала у воду, а, стоячи прямо, попливла на захід. Після цього, Провидінням Божим, її син відправився до Греції і прийняв постриг в Афонському монастирі. Від нього братія й дізналась про ікону, пущену на воду його матір'ю.

Одного разу ченці Іверського монастиря побачили на морі сягаючий до неба вогняний стовп, в основі якого була ікона Богоматері. Явлення тривало кілька днів і ночей, але при наближенні монахів образ віддалявся від них.

Після ревної молитви преподобного старця Гавриїла Пресвята Богородиця явилася йому і сказала: «Сповіді настоятелю

та братії, що Я хочу дати їм образ Мій для покрову і допомоги, тож увійди в море і йди з вірою по хвилях: тоді всі пізнають любов Мою і благовоління до вас». Ранком усі монахи з молебним співом пішли до берега, старець безбоязно пішов по воді і сподобився прийняти на руки чудотворну ікону. Її поставили у влаштовану на березі каплицю і три доби звершували перед нею молитви. Потім перенесли в соборний храм монастиря. Наступного дня ікони не знайшли на тому місці, де поставили, а виявили над монастирськими воротами. Її віднесли на попереднє місце, але на ранок вона знову виявилась над воротами. Так повторювалось кілька разів, поки нарешті Пресвята Богородиця знову явилася преподобному Гавриїлу і сказала: «Не для того Я прибула, щоб ви охороняли Мене, але щоб Я охороняла вас... Доки ікона Моя буде у вашому монастирі, доти благодать і милість Сина Мого до вас не збідніє». Тому ченці збудували надвратну церкву, в якій чудотворна ікона перебуває і донині.

Історія Іверського монастиря зберегла багато випадків чудесної помочі Божої Матері: врятування обителі від варварів, поповнення запасів пшениці, вина й оливи, зцілення хворих... Чудотворять і деякі списки (копії) цього образу, зокрема той, що було зроблено для православних Московії.

Підготував протоієрей Віталій СОБКО

Наша газета – у Вашу скриньку

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – надійна підмога та корисний засіб у духовному житті православного християнина. Аби ця найпопулярніша волинська релігійна газета надходила Вам додому – випишіть її у будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця. Вартість одного примірника з доставкою – 1 грн 10 к. (без вартості приймання передплати). Індекс у поштовому каталозі обласної періодики – 91241. Архів основних публікацій «Волинських єпархіальних відомостей», оперативні церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslavja.lutsk.ua

ХРОНІКА

У капеланській службі

6 серпня архієпископ Луцький і Волинський Михаїл, старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний, священнослужителі кафедрального собору Святої Трійці на запрошення начальника Головного управління МНС України у Волинській області генерал-майора Грушовінчука взяли участь в урочистому відкритті змагань за Кубок України з пожежно-прикладного спорту. Під час заходу, який відбувся на базі спортивного комплексу волинського підрозділу МНС, духовенство відправило молебень, владика виголосив вітальне слово, благословивши добрі наміри організаторів та учасників змагань зі всіх регіонів України, а також окропив присутніх освяченою водою.

У консисторії

6 серпня прес-секретар єпархії протоієрей Віталій Собко взяв участь у відзначенні першої річниці провідного інтернет-видання нашого краю «Волинські новини» (Volynnews.com). Вітаючи головну редакторку Ольгу Булковську, весь колектив сайту від імені архієпископа Луцького і Волинського Михаїла, єпархіяльної прес-служби, редакції «Волинських єпархіяльних відомостей», інтернет-представництва Pravoslavja.lutsk.ua, священник зазначив: «Слово „Євангеліє“ означає – „Благовістя“, „Добра, радісна новина“. Бажаю, щоб ці слова стали синонімами для „Волинських новин“. Нехай усі повідомлення, які виходять у всесвітню мережу з вашого ЗМІ, допомагають людям стати кращими, добрішими, мудрішими». З нагоди свята священник подарував «Волинським новинам» ікону покровителя Луцька святителя й чудотворця Миколая.

7 серпня на нашому сайті Pravoslavja.lutsk.ua відкрито нову послугу: новини єпархії – у форматі RSS. Відтепер за допомогою цієї технології користувачі єпархіяльного веб-представництва зможуть дізнаватися про події церковного життя Волині, завантажуючи інформацію безпосередньо на свої рідери без відвідування кожного разу самого сайту.

А 17 серпня наше інтернет-представництво поповнилося ще однією зручністю – пошуком інформації по сайту. Редакція Pravoslavja.lutsk.ua сподівається, що появою цього сервісу вдосконалення ресурсу не закінчиться, і незабаром слід чекати на інші новинки.

20-річчя Руху

19 серпня священнослужителі нашої єпархії взяли участь у святкуванні 20-річчя створення на Волині Народного руху України за перебудову. Архієпископ Михаїл побував на урочистій академії в обласному музично-драматичному театрі ім. Т. Шевченка, а перед тим клірик кафедрального собору Святої Трійці священник Сергій Медведєв із благословення владики освятив меморіальну дошку на приміщенні театру ялячок, де цього дня 1989 року відбулася регіональна установча конференція організації.

У Луцькому районному деканаті

У с. Хорохорин діє православний Покровський храм та п'ятидесятницький дім молитви. Між обома громадами стосунки християнські, добросусідські. Брати-протестанти час від часу влаштовують у сільському клубі побожні концерти, які відвідують і православні. Настоятель парафії священник Віктор Ліпчик не боронить бувати на них як на культурних заходах, але щоразу нагадує головні відмінності між сповіданнями православним і протестантським.

А 19 серпня за почином о. Віктора у клубі відбувся показ художнього кінофільму «На початку...», у якому в цілком

ВОЛИНСЬКІ ІКОНИ

Образ «Різдво Богородиці». XVII ст. Походить із храму с. Сошично Камінь-Каширського деканату. Матеріал: дерево (липа), левкас (ґрунт із крейди і клею), темпера, позолота, посріблення. Тло ікони гравійовано рослинним орнаментом (мотив виноградної лози). Обрамлення характерне для волинських ікон XVII ст., складається з двох посріблених планок, між якими розміщено синє поле, а на ньому – посріблені бонії (з італ. – камінь) – дерев'яні декоративні деталі, що імітують дорожчине каміння. Довкола них нанесено орнамент голубого і червоного кольорів. Ікону 1981 року передано до обласного краєзнавчого музею. Збереженість задовільна. Експонується в Музеї волинської ікони.

Своєю специфічною мовою образ розповідає нам про благословенну Всевишнім подію – народження Марії Богородиці. Композиція побудована на чергуванні прямокутних площин, які логічно врівноважені у форматі й відповідають атмосфері сімейного укладу як символи земного благополуччя. У центрі розміщено стіл, покритий білою скатертиною, що надає іконі особливого звучання, наповнює її світлом і чистотою. Співзвучні з білизною стола постіль породіллі, повивальний стіл і деякі елементи одягу.

На передньому плані в правому нижньому кутку на руках у повитухи зображено немовля Марію зі срібним німбом довкола голови. Її діагональне розміщення задає рух усій композиції. Для виділення головних персонажів ікони постаті святих Анни та Йоакима зображено збільшеними всупе-

реч законам пропорційності й перспективи: в іконописі сповідувалися свої, особливі закони символізму і духовності. Замкають композицію зліва – свята Анна, справа – святий Йоаким, а завершують її і симетрично врівноважують лівий і правий кути – зображення срібного балдахіна над Анною і вежі з аркоподібними дверима над постаттю Йоакима. Вежа символізує виконання через злого промислу Всевишнього, Який є головним Зодчим світу. Балдахін асоціюється з домашнім затишком і благополуччям, яке створює у сім'ї дружинамати. Божественну наповненість події передано прямокутником золоченого тла вгорі образу.

Художник наповнює твір життєвими спостереженнями, побутовими деталями. Це відповідало духові гуманізації в українському мистецтві XVII століття.

Колір в іконі має психологічну й емоційну виразність, впливає на наш розум і душевний стан. Святих зображено в одязі синього і червоного кольорів. Синій виражає смирення і глибоку віру, червоний – любов. Хоча ікона багатоплірна і наповнена деталями, вона майстерно зрівноважена художніми засобами, і тому дихає гармонією.

Бачимо співзвучність з українським народним мистецтвом XVII століття. Орнаменти на рамі нагадують розписи сільських інтер'єрів. Біло-червоно-синій колорит ікони відповідає таким же кольорам, які переважали у народному одязі волинян.

Лариса ОБУХОВИЧ,
художниця-реставраторка
обласного краєзнавчого музею

ВАРТО ЗНАТИ

Шахтарі – народ побожний

Годі й казати, наскільки тяжка і небезпечна праця вуглярів. Раз по раз чуємо новини про трагедії на копальнях. Тим часом тут, у Нововолинську, розгортається будівництво єдиної в країні нової шахти. Це копальня № 10 «Нововолинська». Вона вже майже готова до експлуатації. Прокладаються підземні магістралі, зводяться наземні будови.

Шахтарі згодилися з ініціативою настоятеля місцевої парафії Архістратига Михайла протоієрея Михайла Нідзельського, що там, де вони працюватимуть, конче необхідна православна каплиця. Тож 25 серпня архієпископ Луцький і Волинський Михаїл із священнослужителями здійснив чин

Закінчення на 4 стор.

православному душі висвітлено уривки з біблійних книг Буття і Вихід. На демонстрацію прийшли православні та протестанти – усього близько п'ятдесяти осіб, зокрема й сільський голова Анатолій Мельничук. Перед сеансом священник виступив зі вступним словом.

Усі були втішені Божою вістю з екрана і сподіваються, що християнське кіно й надалі демонструватимуть у хорохоринському клубі.

У Ківерецькому деканаті

23 серпня, в день ушанування Тростянецької чудотворної ікони Божої Матері, архієпископ Михаїл побував у Троїцькому храмі с. Тростянець. Сюди прибули також прочани з Луцька і навколишніх сіл, прийшли місцеві парафіяни. Владика у співслужінні з деканом протоієреєм Олегом Ткачусем, намісниками луцького Замкового монастиря Архангелів ігуменом Святополком (Канюкою), жидичинського Миколаївського ігуменом Константином (Марченком), настоятелем громади ієромонахом Івом (Богушем) та іншими священнослужителями відправив Божественну Літургію, хресний хід і молебень перед чудотворним образом у каплиці «Божа гора».

До Богослужіння, яке супроводжував натхненним співом квартет священно- і церковнослужителів кафедрального собору Святої Трійці, долучилася також настоятелька монастирів Святителя Василя Великого у Луцьку й Різдва Христового у Володимирі ігуменя Марія (Ігнатенко).

Християни празникують так

Для православного українця всякий будень, а тим більше головне національне свято – День Незалежності, розпочинається з молитви. Тож 24 серпня до кафедрального собору прийшло чимало парафіян. Молебень за Україну відправив архієпископ Михаїл у співслужінні з іншими священнослужителями. З громадою молилися міський голова Богдан Шиба, представники обласної влади. Відтак відбулась подячна Літургія.

Напередодні ж, 23 серпня, владика у складі делегації від Волинської області взяв участь у державному прийнятті з нагоди 18-ї річниці Незалежності, що відбулося на території Національного заповідника «Софія Київська».

Того ж дня, який відзначається в країні як День Прапора, двоє представників духовної консисторії стали учасниками церемонії підняття цього державного символу: старший капелан протоієрей Олександр Безкоровайний – перед будинком обласної ради, а прес-секретар протоієрей Віталій Собко – міської.

Молитовними заходами відзначили День Незалежності й по інших містах і селах єпархії. Так, настоятель Миколаївського храму с. Городище-1 Луцького районного деканату священник Богдан Лисак на запрошення депутата сільради Миколи Левчука побував у Цеперіві (це територія однієї сільської ради), де ще нема жодного храму, але гуртується громада прибічників Київського Патріархату. Священик відслужив панахиду на братській могилі тих, хто віддав життя за волю Батьківщини.

У Горохівському деканаті

28 серпня, на Успіння Пресвятої Богородиці, архієпископ відвідав грома-

ду с. Буркачі в її храмове свято. Владика разом із деканом протоієреєм Андрієм

Закінчення на 4 стор.

ВІДПОВІДЬ БОГОСЛОВА

Запитання

Я – нехрещений, до церкви не ходжу, але в Бога вірю. Читав Біблію і вмію молитися. Я хороший чоловік і батько, займаюся добродійністю. Чому я маю ходити до церкви і цілувати руки священикам?

Відповідає Патріарх Філарет

Бути суб'єктивно «хорошою людиною» стало б просто, якби не було зла, гріха і впалих духів – демонів, які ведуть людей до загибелі. Ми, люди, за природою обмежені і в нас діє гріх, тому ми не є мірилом істини: «що зрозуміле, те правильне, що незрозуміле – помилкове».

Вірити в Бога недостатньо, як недостат-

ньо вірити у реальність навколишнього світу. Необхідно жити з Богом і в Бозі, та ще й не диктуючи свої умови, а приймаючи умови Його, бо Він – Творець, а ми – творіння. Церква як спільнота християн – саме те, чого прагне Бог для людини. І суть Церкви – не в цілуванні священичої руки. Якщо Ви хочете зрозуміти сутність Церкви, будете шукати і знайдете істину. Якщо Церква Вам принципово чужа – знайдете тисячі виправдань, щоб її відкинути.

Запитання

Буття – велика загадка. У нашій свідомості це поняття формується зі сприйняттям «чогось». Про будь-що можна сказати, що

воно «є» або «нема» (було – і нема, не було – і є в уяві). Можна також говорити про тривалість буття, і тоді виникає поняття часу. Усе, що «є», так би мовити, має єдину характеристику – «буття»: ми, речі, світ. Знаємо, що Бог завжди був, є і буде. Він – Творець, дає буття і Сам є вічним Буттям. А чи може Господь бути іншим Буттям, про яке ми не здогадуємося? Чи воно єдине і немає ні форм, ні аналогів?

Відповідає Віктор Гребенюк

Стосовно способів пізнання буття Бога, Його якостей тощо у православному богослів'ї вироблено два підходи: катафатичний і апофатичний. Катафатичний

спосіб підходу до пізнання Бога полягає у ствердній відповіді на запитання «Ким є Бог?»: Він є Усемогутнім, Всезнаючим, Усеблагим і т. ін. Проте Бог настільки відрізняється від Свого творіння і всього, що становить людський досвід, що катафатичний спосіб необхідно доповнювати апофатичним (заперечувальним): Бог не є тим-то і тим-то. Настільки вищий Він від усього, про що ми можемо мати міркування. Навіть людське поняття «любов» недостатньо відповідає сутності Бога, хоч «Бог є любов». Саме поєднання цих двох методів дає деяку відповідь на запитання Вашого листа.

Бажаєте одержати відповідь православного богослова на Ваші запитання? Надсилайте їх до редакції на адресу: 43025 Луцьк, Градний узвіз, 1 або телефонуйте – (0332) 72-21-82.

КРИК ДУШІ

ЗАЛІКУВАТИ МОЛИТВОЮ

Київський Патріархат виступив за ексгумацію останків жертв Луцької тюрми й належне їх пошанування

Розкопки, про які тривалий час забороняли навіть думати. Розкопки, що лоскочуть нерви кожному свідомому українцеві й очевидцям тих подій, яких лишилося зовсім мало. Розкопки, які дратують компартійних прихильників. Луцьк розкрив болючу рану своєї історії, аби залікувати її молитвою і добрим словом про невинно убієнних.

Розкопки на місцях розстрілу в Луцькій тюрмі кожним сантиметром підтверджують кривавий злочин енкаведистів, жорстокий злочин, від якого постраждали тисячі українців.

Розпочали їх із так званої третьої ями. Припускають, що сюди кидали пораниених та добивали їх різним чином. Екскаватором зривають асфальт, а далі троє дослідників по міліметрах знімають ґрунт. На більш ніж метровій глибині натикаються на численні кістки. Це масові поховання жертв розстрілу. У цій ямі знайшли рештки щонайменше 281-ї людини. Археологи дійшли до майже 2-метрової глибини. Тепер останки досліджуватиме судмедекспертиза. Для цього їм знадобиться не менше місяця. А організатори розкопок проводять нові пошукові роботи...

У перші дні війни 1941 року енкаведисти розстріляли в Луцькій тюрмі, за різними даними, від 2 до 4 тисяч людей. 23 червня, як згадував очевидець Микола Куделя, об 11.30 «чорними круками влітають у тюрму розлючені енкаведисти і всіх в'язнів виганяють „с вечами“. Згодом подвір'я встелилося трупами, запливло червоною кров'ю». А декого навіки схоронили розчинені кров'ю води Стиру. Розстріл припинився, коли до тюрми прийшли німці й начальство змушене було відкрити камери. Усіх розстрілювачів, за словами очевидців, німці знищили.

Серед енкаведистів, згадував М. Куделя, були й такі, які співчували засудженим і дозволяли втікати. Тому декому пощастило вижити. Завдяки цим людям ми тепер знаємо правду про один із найбільших більшовицьких злочинів у нашому місті.

Ув'язненими в Луцькій тюрмі були переважно українські інтелігенти. І коли на нашу землю ступили німецькі війська, радянська влада злякалася, що 4 тисячі невігнаників можуть опинитися на свободі й протидіяти її ідеології. Тому було прийнято рішення усіх розстріляти.

За кілька днів, коли позиції німців у Луцьку зміцнилися, вони дозволили пройти до кривавих тюремних ям. Від Троїцького собору люди, чийх родичів розстріляли, із більше ніж 70 священиками пройшли процесією до в'язниці. Там відправили панахиду і

поклали вінки, розповідала Надія Кліщук. Але довго побути там не довелося, бо прийшла сила-силенна людей. Каже, німці ставились непогано, усе фотографували, але біля могили довго затримуватися не дава-

ли. Це була остання панахида на цьому місці до 1991 року.

За советів про розстріл в'язнів говорити заборонялося. Старші люди згадують: як-то часом у школі згадували про цей злочин, учителі одразу допитувалися, звідки про це відомо. Такі сім'ї трактувалися як неблагонадійні.

...Тюрма тут діяла до 1958 року. Після переобладнання у приміщенні до 1998-го розміщувалося музичне училище. Увесь цей час над неодспіваними душами лунала музика. Коли музучилище перейшло в іншу будівлю, ця залишилась пустою.

У 60-х роках розстріл у Луцькій тюрмі завадив і археологічним роботам навколо замку, і в пошуках поховання князя Любарта. Уявіть собі: якби в радянські часи розкопали масові місця злочину, що і хто мав би пояснювати? До речі, Микола Куделя стверджував, що тоді останки розстріляних з однієї ями вивезла

вантажівка в невідомому напрямку.

Лише національне піднесення і віяння свободи наприкінці 80-х дозволили, уперше за 60 років, вшанувати місце розстрілу. На одній із могил установили меморіальну плиту з написом про трагедію, а також хрест із терновим вінком. На іншій могилі розмістили дошки з іменами розстріляних. На місці трагедії почали щороку правили спільну панахиду православні, греко-римо-католики.

Проте цього було мало. Про в'язнів згадували раз на рік. Хіба що хто персональ-

відбувалася молитва, щоб їх імена були вписані в життя нашої держави, – розповідає отець Богдан.

Він один із перших порушив питання про створення усипальниці для всіх, хто загинув під цими мурами. А отже, про необхідність розкопок у всіх місцях розстрілу. Був задум створити відповідний музей, а в монастирі почали вести літопис. У цьому його підтримувала вся громада і в'язні усіх років.

Утілити довгождану мрію багатьох лучан вдалося лише 2009 року. За ініціативи Волинської духовної консисторії, міського голови Богдана Шиби і начальника міського департаменту культури та історичної спадщини, історика Сергія Годлевського львівське підприємство «Доля» розпочало ексгумацію останків.

Археологи констатують: трупи скидали один на одного. Хто ще подавав ознаки життя, добивали. Не виключено, що когось закопали живцем.

– Було одночасно захоронено велику кількість людей, а отже, ми можемо говорити про розстріл чи про інший спосіб масового знищення. Дивлячись на черепи, бачимо: лежали тут молоді люди. Зуби всі, цілі, здорові, тому припускаємо, що розстріляним було менше 30 років, – говорить екскаватор, заступник директора комунального підприємства «Доля» Володимир Харчук.

Для керівника розкопок Сергія Годлевського дістати останки і домогтися належного їх пошанування – заповітна мрія.

– Серед розстріляних, – каже, – були члени «Просвіти», члени «Рідної хати», організації УНАКОР – Український національний козацький рух. І разом з тим переважна більшість цих членів були в Організації українських націоналістів. Є тут члени так званої справи – це, швидше, робоча назва – «Розстріляна Луцька українська гімназія».

До місця розкопок уже сходяться ті, чийх родичі упокоїлися в цих ямах. За різними переказами, таких ям чотири або п'ять.

Намісник Замкового монастиря Архангелів – така нинішня назва обителі – ігумен Святополк (Канюка) розповідає, що тут планують зробити загальний саркофаг, і всі останки будуть належно зберігатися.

Створення на цьому місці монастиря – то здійснення довгожданної мрії тих, хто воскрес із-під уламків і трупів, кого не покидала віра, що через багато літ це місце буде належно вшановане нащадками. Колись то була їх тюрма, тепер це – їхній храм.

Андрій ГНАТЮК
Світлина ієромонаха ЯКОВА (Мільяна)

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Тільки не аборт!

Народження дитини – це справжня радість, це плід любові! Що ж багатьох жінок змушує йти на аборт? Гріховна спокуса. Інколи жінка перериває вагітність за рекомендацією лікаря, але мова не про це. Частіше бувають аборти із різних особистих причин, але ніякі виправдовування не мають ваги. Не задумуються жінки про мож-

ливі наслідки аборту. Дуже важко згадувати, як свого часу, не знаючи, що таке гріх, я його скуштувала. Окрім того, що я погасила іскорку життя, прийшли ускладнення зі здоров'ям. Лише тоді почала кається.

Будь-яка операція – це ризик. Аборт же дуже рідко проходить безслідно для здоров'я жінки. Та найголовніше, що аборт – це вбивство. Цей тяжкий гріх нині не ка-

рається законами нашого суспільства, але його осуджує Бог.

Саме жінці випала щаслива доля материнства. Перше слово, що промовляють лагідні уста немовляти, – «Мама!» Тої солодкої миті, напевно, кожна матір відчує, що вона на вершині любові й Божої благодаті! Адже народження дітей – це Божий дар! У Першому посланні апостола Павла до Тим-

офія (2:15) сказано, що жінка «спасеться через народження дітей, якщо буде у вірі й любові та в святості з цнотами!»

Любі жінки і майбутні мами, бережіть себе! З Божою допомогою шукайте правильне рішення, щоб уникнути аборту.

Галина БОНДАРУК, Луцьк

ХРОНІКА

Закінчення. Початок на 2 стор.

Сидором, настоятелем парафії священиком Михайлом Стрільчуком та іншими священнослужителями відправив Божественну Літургію, під час якої виголосив велику проповідь.

Архієрей, зокрема, сказав: «Успіння Богородиці – це день відходу її з цього світу. Чому ж ми відзначаємо цю подію як свято? Чи не природніше б сумувати, відзначати це як жалобний день? Насправді ж Успіння є днем святим, днем світлим, бо нагадає нам про Діву Марію як нашу заступницю на Небесах, молільницю за нас перед Усевишнім. Саме слово Успіння не містить згадки про смерть як кінець шляху людини; воно засвідчує нашу віру в те, що зі смертю плоті людина лише наче засинає, переходить в інший світ. Тож сьогоднішнє свято змушує нас ще раз задуматися про наше майбутнє, кожного з нас: що станеться з нами після відходу на той світ? На що ми заслужили в Господа? Бо навіть якби жили, як наші прототипи, й дев'ятсот років, усе одно прийде смерть. Проте наш Бог, як сказано у Святому Письмі, – це Бог живих, а не мертвих, адже в Господа всі живі. Тому сьогоднішній празник дає нам нагоду, браття і сестри, знову задуматися над станом нашої душі, над нашими вчинками», – сказав високопреосвященний Михаїл.

У монастирі

У минулі віки осередками прогресу були монастирі. Саме тут розвивалась література, ставились наукові експерименти. Згодом в очах секуляризованого суспільства чернечі обителі стали асоціюватись, навпаки, із застоєм думки й регресом.

Але там, де старі, середньовічні мури наповнює щира віра молодих, освічених ченців, вони перетворюються в осередки поступу в сучасному розумінні цього слова. А оскільки благовістя теперішньому поколінню не можна ефективно провадити без комп'ютера, чернеча молодь робить це краще, ніж чорноризці, старші літами.

Серед сайтів православних монастирів не пропустить новий ресурс чоловічого монастиря Святителя Миколая Чудотворця, що в селі Жидичин Ківерецького деканату нашої єпархії, – Chernectvo.org.ua. В обителі спасється сама молодь, тож сайт, який з'явився у всесвітній мережі 15 серпня, дихає побожністю й молодечим запалом. Він пристойно оформлений, має зручний інтерфейс, цікаві, живі матеріали. І хоча сайт іще на стадії наповнення, Ви зможете оцінити його, він, сподіваємося, припаде Вам до впадоби і прислужиться Вашому спасінню.

Отож, www.chernectvo.org.ua.

З Богом!

Розпочався новий навчальний рік. У багато закладів Луцька й області було запрошено священнослужителів Київського Патріархату на Свято знань. Архієпископ Михаїл із соборним духовенством відвідав Волинський національний

університет імені Лесі Українки, Інститут економіки та менеджменту, Інститут імені В. Липинського МАУП, Луцький медичний коледж. Канцлер протоієрей Микола Цап побував 1 вересня в кооперативному коледжі, а старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкорвайний – в Інституті розвитку людини Університету «Україна». В усіх цих закладах священнослужителі промовляли з Божого Слова, окроплювали студентів і викладачів освяченою водою.

ВАРТО ЗНАТИ**Закінчення. Початок на 2 стор.**

освячення ділянки, де навесні має поставити християнська святиня на честь Покрови Пресвятої Богородиці. В архіпастирському слові до працівників новостворюваної шахти владика зазначив, що надзвичайно важливо шість днів працювати, а сьомий – «Господу, Богу твоєму».

У богослужінні взяли участь робітники й інженерно-технічний персонал на чолі з директором ДП «Дирекція по будівництву об'єктів» Віктором Дуком, директор ДП «Передпускова дирекція шахти №10 „Нововолинська“» Ігор Дрючан з колективом, керуючий генпідрядним трестом по об'єктах поверхні ВАТ «Укрзахідвуглебуд» Олег Мандрик із підлеглими, начальник шахтопрохідницького управління № 3 ПАТ «Трест Луганськшахтопроходка» Воло-

димир Пирогов. З нагоди освячення архієрей нагородив благословенними грамотами найкращих працівників шахти: Галину Біду, Миколу Манайла, Надію Горбатову, Тетяну Вронську, Інну Кушнерук, Михайла Куніцького, Михайла Маліновського, Андрія Шурака, Кирила Пікалюка, Володимира Видру.

Слава Богу, що серед грандіозних виробничих споруд зростає каплиця, де кожен із працівників зможе звернутись до Всевишнього, духовно збагатиться, попросити Божого благословення та захисту Діви Марії. А ще при церкві буде окрема зала, де розмістять експозицію історії шахтного будівництва.

Віктор ГРЕБЕНЮК
Світлина Данила ЗІНКЕВИЧА

Прочитав? Приєднуйся!

З 25 липня по 3 серпня поблизу містечка Богуслав Київської єпархії відбувся черговий Всеукраїнський православний молодіжний табір «Пляшева-2009». У ньому взяли участь близько 150 молодих людей із різних куточків України: Київщина, Волинь, Чернівці, Сумщина, Херсон, Рівненщина, Чернігівщина, Луганськ, Тернопільщина тощо.

На цьогорічному таборі кожен курінь (а їх було тринадцять) мав свого курінного духівника, і він постійно опікувався своїм куренем. Окрім того, був духівник усього табору – автор цих рядків. Молебні, акафісти, всенічну та Літургію очолював голова Синодального управління у справах молоді УПЦ КП єпископ Полтавський і Кременчуцький Федір. Духовні лекції – «Язичництво в Православ'ї», «Походження та сенс існування зла», «Підготовка до шлюбу та сімейні взаємини», «Ігроманія, інтернет, шкідливі звички» тощо – провадив єпископ Кіровоградський і Голованівський Марк та духовенство. Під час лекцій були відповіді на запитання, які молода людина не має змоги або соромиться задати у суєті сучасного життя.

Взагалі, Православний молодіжний табір – це унікальна можливість для молоді, об'єднаної вірою, пожити християнською родиною, де кожен може відчути себе частинкою однієї великої сім'ї, де особлива атмосфера любові, взаємодопомоги, взаємодопомоги і де відчувається жива присутність Христа. Щодня відбувалися приватні духовні бесіди та сповіді для бажаючих, під час яких дехто вперше в житті сповідався.

Оскільки табір «Пляшева-2009» проходив неподалік Богуславського Свято-Миколаївського чоловічого монастиря, то всі таборяни брали жваву участь у відбудові цієї древньої святині Українського Православ'я: разом із археологами розкопували стародавній фундамент зруйнованого храму.

В останній день таборяни дали благодійний концерт у місцевому будинку культури. Богославчани були приємно здивовані рівнем підготовки православної молоді. Тут лунали під супровід музичних інструментів та таборового хору різноманітні право-

славні й патріотичні пісні, жартівливі сценки. Особливе враження для місцевого населення залишив виступ духовенства.

А з 12 по 28 серпня відбувся І Всеукраїнський дитячий православний табір «Дорога до Бога» у с. Голочів неподалік Полтави, у мальовничому сосновому борі на базі стаціонарного оздоровчого табору. Сюди з'їхалися з усіх куточків України 180 дітей (віком від 6 до 14 років).

Кожен день розпочинався і закінчувався спільною молитвою по куренях, яких було десять (за віковими категоріями), а також спільним молебнем. Кожен курінь мав свого духівника, курінного-педагога і помічника курінного. На вечірній молитві проводилась «вечірня свічка» – коли кожна дитина у тиші під зірками могла відкрити своє серце й спільно помолитися за свої проблеми чи щиро подякувати Богові.

Відбувалися різноманітні спортивні ігри, музичні конкурси, змагання: «Архітектори майбутнього», де діти створювали макет і герб табору майбутнього; «Супертетрис»; конкурс пантомімічних мініатюр та сценко за біблійними притчами; спільний концерт до Дня Незалежності; конкурс козацької та патріотичної пісні під час вечірньої ватри; хобі-клуби: літературний, музичний, спортивний, з малювання, скульптури, плетіння бісером, оригами тощо.

Крім цього, духівники та педагоги проводили уроки Закону Божого і зустрічі «Питання-відповіді» (діти бажали, щоб вони відбувалися щодня). У таборовому клубі всі мали змогу дивитися християнські стрічки, зокрема мультфільми.

А на спільній Божественній Літургії просто неба, посеред сосен, посповідалися та причастилися майже усі таборяни! Двоє дітей з неблагополучних сімей були нехрещеними, тож тут їх охрестили.

Усі, хто брав участь у Першому Всеукраїнському православному дитячому таборі, бачачи як дітки змінювались в атмосфері християнської любові, одногослоно стверджують, що табір необхідно проводити не лише раз на рік.

Тож слідкуйте за нашими оголошеннями й готуйтеся до наступних таборів!

Протоієрей Віктор МИХАЛЕВИЧ

А ось ковельському районному деканові протоієрею Іванові Бонису 1 вересня випала нагода побувати на відкритті новозбудованого корпусу загальноосвітньої школи I–III ступенів у с. Дубова, де він служить. Душпастир освятив споруду (виголосивши, зокрема, при цьому молитву учня), подарував Остробрамську ікону Божої Матері з Дитятком, привітав учнів і вчителів та окропив їх свяченою водою.

У Локачинському деканаті

Щороку під стінами напівзруйнованого монастиря у с. Старий Загорів, де 1943 року невеликий загін бандерівців три дні тримав оборону проти німецьких військ (гармат, танків, літаків і піхоти), проходять заходи пам'яті тих подій. Зійшлися патріоти й цього року, 6 вересня. Насамперед місцеве духовенство на чолі з деканом протоієреєм Ігорем Дружинцем відслужило панахиду за убієнних, а настоятель парафії Різдва Пресвятої Богородиці в с. Новий Загорів священник Володимир Новицький виголосив проповідь.

Розповідаючи єпархіяльній пресслужбі про цю подію, о. Ігор зауважив: у щорічному відзначенні організаторам варто посилити духовну складову. Також, на думку декана, важливо, щоб влада й громадськість звернули увагу на місцеві зруйновані святині та спільно з Церквою подбали про їхнє відновлення.

Про нас

7 вересня Патріарх Філарет дав розширене інтерв'ю інтернет-виданню «Релігія в Україні». Здебільшого мова йшла про перспективи об'єднання Українських Церков, візит Предстоятеля РПЦ в Україну та його діяльність. Ішлося й про розвиток Київського Патріархату, згадано й нашу єпархію. Зокрема, на запитання, яка єпархія нашої Церкви найсильніша, Святейший владика відповів: «Київська, Вінницька, Волинська, Рівненська, обидві Львівські, дві Івано-Франківські та дві Тернопільські». Також Патріарх відзначив архієреїв молодшого покоління: «Якщо ж оцінювати служіння архієреїв у єпархіях, то особливо слід відзначити молодий єпископат. Він у нас потужний і активний».

У Маневецькому деканаті

9 вересня у райвідділі освіти і науки відбувся районний семінар учителів основ християнської етики. В ньому взяв участь і настоятель місцевої парафії Вознесіння Господнього священник Михайло Мельничук, який, маючи окрім богословської освіти також педагогічну, викладає цей предмет у Маневецькій загальноосвітній школі № 2.

Зокрема, після ознайомлення учасників з програмою курсу, він висловив свої міркування щодо календарно-тематичного плану, поділився досвідом планування окремих уроків. Суперечку серед учасників заходу викликали побажання отця, щоб уроки розпочиналися з християнського привітання, вступних молитов (програмою передбачено лише повідомлення учням, що такі привітання й молитви існують). Урешті з цієї думкою погодилися. А от із пропозицією о. Михайла, щоб на заняттях працювати безпосередньо із текстом Біблії, учасники семінару згодилися без дискусій.

Душпастир також висловив переконання, що педагогічна освіта священника має бути достатньою підставою для викладання християнської етики (теперішній порядок вимагає на це письмову згоду батьків усіх учнів класу).

Учасники семінару скаржилися на нестачу підручників. Тим часом о. Михайло розповів, що на його прохання селищна рада виділила значні кошти, аби всі його учні мали книжки з цього предмета.

Віктор ГРЕБЕНЮК,
протоієрей Віталій СОБКО

Докладніше про ці та інші події з життя єпархії – в інтернеті, на офіційному сайті www.pravoslavja.lutsk.ua у розділі «Новини»

ДУХОВНА ШКОЛА

ЖЕНЦІ НА ЖНИВА

Духовне збагачення вихованців. Таке перше завдання ставить собі Волинська духовна семінарія, розпочавши черговий навчальний рік

1 вересня архієпископ Михаїл, єпископ Кіровоградський і Голованівський Марк (колишній ігумен жидичинського Миколаївського монастиря), ректор Волинської духовної семінарії (ВДС) протоієрей Ігор Швець, канцлер протоієрей Микола Цап, обласний декан протоієрей Іван Семенюк, викладачі-священнослужителі відправили в кафедральному Троїцькому соборі молебень. На ньому були присутні вихованці семінарії, зокрема першокурсники. Склавши вступні іспити 20 серпня, навчання у ВДС розпочали 29 вихованців: 8 – з Волинської єпархії, решта – із різних регіонів України. Владика Михаїл звернувся до них із напутнім словом. «Завжди Церква потребувала хороших священників, їх завжди не вистачало. І в Старому Заповіті є про це згадка, і в Новому. Завжди женців було замало на достиглі поля. І нині у них велика потреба. Тож нехай Господь укріпить вас у бажанні стати добрими працівниками на Його ниві», – сказав архієрей.

Що турбує нашу семінарію сьогодні? Які відбулися зміни і що планується зробити цього навчального року? Відповіді на ці та інші запитання – в інтерв'ю з ректором о. Ігорем, кандидатом богословських наук, який, до речі, цього року відзначив 50-ліття. Душпастир із притаманними йому спокоєм і зваженістю відповідав на запитання «Волинських єпархіяльних відомостей», приємно дивуючи планами посилити духовне, молитовне життя вихованців та думками щодо удосконалення системи богословської освіти.

– Отче, нашим читачам відомі Ваші лише короткі біографічні дані, які ми подавали після призначення Вас на посаду ректора Волинської духовної семінарії. Розкажіть, будь ласка, про Вашу минулу діяльність на ниві духовного виховання і чому саме Вам запропонували очолити цей навчальний заклад.

– Якщо про передісторію, то моя педагогічна діяльність почалася десь 1992 року. Я закінчив Московську духовну академію і ректор Львівської семінарії протоієрей Віталій Політило [нині митрополит Рівненський і Острозький Євсевій] запросив викладати в цьому закладі. Він якраз тоді формувався, тож я фактично з перших кроків був учасником того процесу. За мого ж сприяння тоді семінарія перейшла до Київської Патріархату.

1995 року на запрошення Патріарха Володимира (Романюка) я з сім'єю переїхав у Київ. Це сталося з ініціативи покійного владика Даниїла (Чокалоюка), який подбав, щоб я став викладачем столичних академії і семінарії. Щоправда, працював тут лише один рік: як і у Львові, викладав Старий Заповіт, історію УПЦ.

Після смерті Патріарха Володимира ситуація дещо змінилася і я прийняв пропозицію єпископа Петра – тоді Боннського і Крефельдського – поїхати до Німеччини. Ідея була така: взяти з собою здібних студентів

– випускників семінарії чи вихованців академії, аби вони вступили до німецьких вишів, здобули європейську освіту й, повернувшись до України, передавали свій досвід як викладачі наших духовних шкіл. Але, на жаль, ці плани виявилися нездійсненними: наші документи про освіту не мали визнання в Німеччині, тож довелося повернутись додому.

Пізніше владика Даниїл, який на той час уже був керуючим Рівненської єпархії, вирішив, що я можу очолити навчальний заклад у Рівному. Тоді це ще було духовне училище. Я погодився на його пропозицію, за півроку – це був 2000-й рік – заклад реорганізували в семінарію і до 2008 року я очолював її. В грудні 2008-го після затвердження Священним Синодом став ректором ВДС.

– Ви й раніше бували в Луцьку, брали участь у відзначенні актового дня в семінарії. Але прибувши ректором, прийнявши справи, познайомившись із колективом, як Ви оцінили стан цього закладу? Які плюси й мінуси побачили?

– Волинська семінарія – одна з перших духовних шкіл, які з'явилися у незалежній Україні. Якщо Рівненська семінарія постанала 2000 року, то Волинська до того часу вже мала кілька випусків. На духовну школу, очевидно, робить відбиток історія краю, її історія. Це певна нематеріальна, а духовна підтримка для її самосвідомості, переконання у важливості тієї діяльності, яку вона провадить. Мабуть, ось це я й зустрів тут, у Луцьку.

Викладацький склад приблизно, як і в Рівному: це, в основному, випускники Київської і Львівської духовних академії. Щодо стану зовнішнього зустрів певні матеріальні, побутові труднощі, деякі недопрацювання інспекції, інших служб, що відразу владає у вічі. У цілому ж, як на моє враження, Волинська духовна семінарія усе ж таки з міцними корінням і з найкращими перспективами. У цьому я не розчарувався, тим більше, бачачи старання архієпископа Михаїла, який не просто формально як архієрей підтримує школу, а живе нею, хвилюється, робить усе, щоб покращити побут студентів, щоб навчальний процес ставав досконалішим, сам викладає. І, звичайно, це дає позитивний результат, тож за ці місяці бачу тенденцію до покращення.

– А як Ви оцінюєте цьогорічну вступну кампанію?

– На мою думку, кампанія успішна. Не

тільки тому, що була достатня кількість абітурієнтів. Прийшла обдарована побожна молодь, яка виявила непогані знання на вступних екзаменах, тож є підстави сподіватися, що за чотири роки семінарія пишатиметься ними як достойними пастирями Церкви.

– У кадровому складі сталися зміни. Що про це можете розповісти?

– Здебільшого я не проявляю ініціативи щодо кадрових перемін, але були прохання деяких викладачів про звільнення, і тому

викладацький склад поповнився новими людьми. Це мій товариш, з яким я навчався в Московській академії, – кандидат богословських наук радехівський благочинний протоієрей Зиновій Середницький [Львівська єпархія]. Він погодився читати лекції з літургії та церковного уставу. Також це магістри релігієзнавства: протоієрей Михайло Бучак, аспірант ВДУ ім. Лесі Українки, перспективний, вважаю, священник, і матінка Оксана Цап, яка викладатиме психологію і правознавство. По-новому звучить семінарський хор: його регенткою стала Ірина Лесюк.

– Які Ваші плани на цей навчальний рік, окрім, звичайно, забезпечення належного навчального процесу?

– Завдання духовної школи, в першу чергу, виховати пастирів, які б були високодуховними. Як що дати лише знання, навіть і глибокі, то це не зробить їх справжніми пастирями. Вони будуть служити не серцем, не душею, а розумом. Проповідувати будуть не з духовного досвіду, а з того, що навчили. Тому дуже важливо зробити все, щоб покращити духовний стан наших вихованців, збагатити.

– А яким чином цього можна досягти, на Вашу думку?

– Це можливо насамперед через молитву. З цього навчального року ми запроваджуємо щоденну Літургію: усі вихованці збираються о 7-й годині ранку на Службу Божу. Кожен може посповідатись, причаститись не тільки традиційно тоді, коли піст, а й будь-якого дня за покликком, за бажанням, за потребою. На Літургії вони можуть молитись за рідних, за себе, за успішність. Це дає можливість духовного росту й разом з тим вишколює відповідно й хор, бо чим частіше він співає, тим упевненіше. Це покращує і знання церковного уставу. Навпевне, серед духовних шкіл таке починання буде лише в нас, і сподіваюся, що воно буде успішним, принесе велику користь студентам і невдовзі ми побачимо їх преображеннями, дещо іншими, культурнішими, людьми, які піклуються про чистоту своєї мови, тепліші братерські взаємини.

У навчальному плані теж хочемо мати

своє обличчя, щоб не сліпо копіювати інших заклади, тим більше, що кожна семінарія має право на якусь свою традицію, практику. Тому в нас трішки по-іншому будуть вестися лекції. Від викладачів вимагатиметься бути більш творчими, або, як зараз модно казати, креативними. Щоб не було формального підходу до обов'язків. На цьому, до речі, наголошував владика на останній педраді, тому, надіюся, усе це поживить і навчальний процес. Буде цікавіше і студентам, і викладачам це дозволить не зупинитися в рості.

– Беручи до уваги багатий досвід, на Вашу думку, що потрібно системі нашої освіти, окрім відповідного кадрового й матеріального забезпечення, аби вона рухалася вгору? Якими б були Ваші кроки, ініціативи на загальноцерковному рівні, якби, наприклад, Ви були головою Синодального управління духовної освіти?

– Хочу сказати єдине. Периферійні навчальні заклади відчувають брак опіки з центру.

– Брак опіки в якому плані? У фінансовому, координаційному, методичному?

– Напевно у фінансовому, бо щодо всього іншого Навчальний комітет працює, звичайно. Ми збираємось, обмінюємось досвідом. Не можна сказати, що ми забуті Богом і Синодальним управлінням. Але деколи от фінансове становище... Воно дуже тяготить.

– Ви вважаєте, що фінансово семінарія має забезпечуватися не тільки на єпархіяльному рівні?

– Я вважаю, що основні витрати семінарії усе-таки треба покривати централізовано. Йдеться про хоча б оплату за години

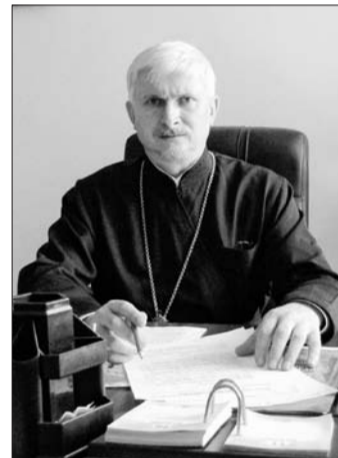
викладачам. Це дуже б полегшило наше життя, дало б більші можливості. Тому варто було б повернутися до давньої практики.

– А яка, до речі, була давня практика?

– Усі єпархії давали внески на духовну освіту й потім був розподіл із загальноцерковного фонду на семінарії – не без участі єпархії, звичайно, в якій є духовний заклад. Але було централізовано й була якась гарантія існування.

– Серед юнацтва спостерігається певне охолодження до здобуття богословської освіти. Це виражається в зменшенні кількості бажаючих навчатися в семінаріях. У зв'язку з цим, може, в Україні варто зменшити кількість духовних закладів? Тоді в тих, які би залишилися, і матеріальна база була б потужніша, і студентів більше, й викладачі досвідченіші...

– З одного боку, воно, звичайно, може, й доцільно. Але коли в єпархії є семінарія, це дуже позитивно впливає на її розвиток. Адже при духовному закладі завжди гуртуються люди, які мають добру освіту, можуть удосконалюватися, мають свіжі ідеї, беруть участь у конференціях, телерадіопередачах. Тобто зовсім по-іншому живе єпархія, коли при ній є семінарія. Бо це установа, де зосереджуються найкращі сили. Вони мобільні, їм можна ставити завдання, і це дуже потрібно. Тому добре, щоб невеличких семінарій, духовних училищ було й більше. Навіть у кожній єпархії. Звісно, вищу освіту треба отримувати у великих центрах: у Києві, у Львові. Сподіваюся, що незабаром її можна буде здобувати й у Луцьку.

Лунає дзвін

23 серпня у Луцьку в рамках святкування дня міста відбувся фестиваль дзвонарського мистецтва «Благовіст Волині», який зібрав талановитих дзвонарів у самому серці Волині – замку Любарта. На урочистому дійстві побував ректор Волинської духовної семінарії протоієрей Ігор Швець. Він, передавши вітання і благословення архієпископа Луцького і Волинського Михаїла учасникам фестивалю, відзначив універсальне застосування дзвонів: вони звучать і в радості, і в горі, у часи небезпек і перемог. Але

дзвони мертві без дзвонарів. Тому справа, котру роблять учасники заходу, боговгодна і шляхетна. Тож нехай лунає над Україною голос дзвонів, – говорив о. Ігор, – розчиняючи ворожнечу, непорозуміння, байдужість, закликаючи до віри і добротності, до спільної праці та єдиної Помісної Церкви.

Учасники з'їхалися з усієї України, щоб потішити звучанням дзвонів Волинський край. Серед них показав хист наш семінарист Ігор Літвінцов, який дзвонить у луцькому кафедральному соборі Святої Трійці.

Дзвони – невід'ємна ознака православного храму. У чині благословення дзвона сказано: «Нехай усі, хто чує звуки їх, чи вдень, чи вночі, почнуть славити ім'я святе Твоє». Церковні дзвони використовуються для того, щоб скликати вірян на молитву, виражають торжество Церкви, сповіщають не присутнім у храмі про час проведення особливо важливих частин богослужіння. Крім того, дзвонами сповіщають про якусь небезпеку чи нещастя, наприклад, про пожежу. У трагічні для країни дні закликали дзвоном народ на захист рідної землі. Дзвоном повідо-

млялось народу про перемогу і віталось переможне повернення полків з війни тощо.

У старозавітній церкві – в Єрусалимському храмі – віруючі скликалися на богослужіння не дзвонами, а сурмами. Перші дзвони з'явилися в Західній Європі (кінець IV – початок V ст.), але не ввійшли в церковну практику. Лишень на початку VII ст. Римському Папі Савиніану вдалося надати цим інструментам християнського значення.

**Священик Ростислав ГРОНЬ,
вихованець Волинської духовної семінарії**

ВАРТО ЗНАТИ

Любов проти ненависті

Сім років тому 14 серпня лиха звістка із села Старий Чорторийськ на Маневиччині змусила зажуритися багатьох християн. Одразу ж після освячення колишнім керуючим нашої єпархії митрополитом Яковом (Панчуком) хреста на місці, де передбачалося спорудити храм Київського Патріархату, цей священний символ вирвали з землі, наглумили над ним і вкинули у річку фанатики УПЦ МП. Наступні факти примусили кожного з тієї юрби схаменутися чи, принаймні, задуматися: за кілька років головні фігуранти того безчинства один за одним трагічно загинули. Але ці сумні випадки не озлобили, не зловтішили громаду, навпаки – у Свято-Успенській церкві, яку все-таки спорудили на запланованому місці, підносяться молитви за наших братів і сестер по вірі й по крові, які вчинили те злодіяння.

Відтоді немало змін сталося в Старому Чорторийську: між обома парафіями більше нема ворожнечі; вже й ченці місцевого монастиря налаштовані доволі дружельно; утрое зросла кількість прибічників

УПЦ КП, зокрема й за рахунок колишніх прихильників МП. А розбитий хрест, якого тоді витягли з води, збили й поставили на місце, стоїть поруч храму й досі.

Та через сім років громада Київського Патріархату вирішила вшанувати хреста на місці колишньої наруги, щоб, як каже настоятель громади священник Микола Савчин, видимий знак завжди застерігав від блюзнірства. 14 серпня архієпископ Луцький і Волинський Михаїл, декан ієрей Ан-

дрій Закидальський, о. Микола, священники, парафіяни з багатьох сіл Маневичького деканату та Володимирецького благочиння Рівненської єпархії після Служби Божої понесли хресним ходом новий хрест тим же шляхом і встановили його саме там, де фанатики поглумили над святою річчю. Було відслужено молебень для примноження любові та викорінення ненависті й усякого зла.

Відтак владика освятив воду в річці – у тому місці, де було тоді викинуто поганьблений символ Християнства. Архієрей нагадав про необхідність молитися за «винуватців наших», закликав православних не піддаватися підступам лукавого, а прощати кривдникам і всюди проявляти свою любов.

Так хочеться вірити, що нашепти ворога людського більше не почують українські православні, а вчуватимуть слова Христові: «З того знатимуть усі, що ви Мої ученики, якщо будете мати любов між собою...».

Віктор ГРЕБЕНЮК
Світлина Данила ЗІНКЕВИЧА

ОФІЦІЙНО

Ієромонаху **Феофілові (Стаднику)** дано благословення нести послух у луцькому Замковому монастирі Архангелів (указ № 52 від 30 липня 2009 р.).

Священника **Володимира Галайду** звільнено від обов'язків настоятеля парафії Успіння Пресвятої Богородиці в с. Твердині Локачинського дек. (указ № 55 від 2 вересня 2009 р.), а священника **Івана Квіка** призначено на цю посаду (указ № 56 від 2 вересня 2009 р.).

Протоієрея **Михайла Онищука** звільнено від обов'язків настоятеля парафії Успіння Пресвятої Богородиці в с. Гараджа Луцького райдек. (указ № 57 від 2 вересня 2009 р.), а священника **Андрія Мовчанюка** призначено на цю посаду (указ № 58 від 2 вересня 2009 р.).

Протоієрея **Анатолія Ліпчика** звільнено від обов'язків настоятеля парафії Святого Миколая Чудотворця в с. Городок Луцького райдек. (указ № 59 від 2 вересня 2009 р.), а священника **Романа Войнаровича** призначено на цю посаду (указ № 60 від 2 вересня 2009 р.).

ВІТАННЯ

13 жовтня, у день пам'яті святих **Михаїла, першого митрополита Київського і всієї Русі, – день ангела архієпископа Луцького і Волинського Михаїла.** Щирозадушено вітаємо владика з побажанням сили духу, натхнення, терпеливості, мужності – **рясної Господньої благодаті на многії літа!**

Висвячено

Іподиякона Миколу Качмара 14 серпня – на диякона, а 23-го – на священника.

Нагороджено

Священника **Миколу Багана**, настоятеля парафії Введення Пресвятої Богородиці в с. Березовичі Володимирського райдек., – золотим наперсним хрестом;
протоієрея **Євгена Шевчука**, володи-

мирського районного декана, та протоієрея **Андрія Мельничука**, помічника іванічівського декана, – патріаршими благословенними грамотами.

Ювілеї

Храму Зачаття святого Іоана Хрестителя в с. Тишковичі Нововолинського дек. – 175 років;

храмам Апостола Іоана Богослова: в с. Уманці Горохівського дек. – 20 років від освячення місця під будівництво, в с. Зоря Володимирського дек. – 15, а в с. Завидів Іванічівського дек. – 60 років від освячення;

храмам Покрови Пресвятої Богородиці в Ківерцях, Нововолинську, сс. Поворськ Ковельського райдек., Хорохорин Луцького райдек. та Фалемичі Володимирського райдек. – 15 років від освячення;

протоієрею **Сергієві Січкарю**, настоятелю парафії Вознесіння Господнього в с. Оздів Луцького райдек., 8 жовтня – 35 років;

протоієрею **Миколі Табуринському**, клірикові собору Великомученика Юрія Переможця у Володимирі, 10 жовтня – 15 років священничого служіння;

протоієрею **Петрові Атаманіву**, настоятелю парафії Святого Іоана Золотоустого в Луцьку, 14 жовтня – 10 років священничого служіння;

протоієрею **Василеві Ціку**, настоятелю парафії Великомученика Димитрія Солунського в с. Новосілки та Святої Трійці в с. Мислині Горохівського дек., 16 жовтня – 15 років священничого служіння;

священнику **Миколі Козаченку**, клірикові парафії Святого Миколая в Каміні-Каширському, 17 жовтня – 35 років;

священнику **Володимирові Конопку**, настоятелю парафії Мучениці Параскеви-П'ятниці в с. Соснина Іванічівського дек., 17 жовтня – 10 років священничого служіння; священнику **Олегіві Походзею**, клірикові парафії Різдва Пресвятої Богородиці в Рожищі, 23 жовтня – 10 років священничого служіння;

протоієрею **Віталеві Янковському**, клірикові храму Преображення Господнього (нижньої церкви кафедрального собору Святої Трійці), 27 жовтня – 35 років;

протоієрею **Миколі Даньківу**, турійському деканові, 30 жовтня – 15 років священничого служіння.

Щирозадушено вітаємо священнослужителів і парафіян! **Божого благословення, міцного духовного й тілесного здоров'я та всіляких гараздів!**

ОГОЛОШЕННЯ

• 5 серпня загальні збори Волинського крайового братства Святого апостола Андрія Первозваного (Луцького Хрестовоздвиженського) прийняли звернення до всіх не байдужих до історії України й Православ'я з проханням підтримати богоугодну справу – створення братського музею, а також перезахоронення праху перших братчиків. В організації обмаль фінансових можливостей належно вшанувати наших попередників, які були захисниками Православної Церкви й українського люду кількості років тому (повний текст документа – на сайті Pravoslavja.lutsk.ua). Банківські реквізити для пожертв: Волинське крайове братство Св. ап. Андрія Первозваного Р/р 2600407028465(980) у ЛОФ АКБ

Укрсоцбанку МФО 325019 код ЄДРПОУ 21733563. Кошти можна переказати й поштою на адресу Братства: 43016 Луцьк, вул. Кондзелевича, 5, або вносити готівкою голові організації. Контактні телефони: (03322) 4-41-53, (068) 139-69-87.

• Виготовимо на замовлення плацаниці, композиції різдвяного вертепу, голгофи, Воскресіння. Тел.: (050) 690-48-05, (0332) 82-51-26. Запитувати Івана чи Ірину.

• Якщо Ви бажаєте отримати відповіді на запитання, практичні поради з християнського життя, почути змістовне тлумачення Біблії, – запрошуємо в нижній храм кафедрального собору Святої Трійці на **духовні заняття свяще-**

ника Андрія Ротченкова. Початок о 15 годині щонеділі.

• У Луцьку, по просп. Волі, 2 працює **єпархіяльний оптово-роздрібний склад-магазин.** Тут можна придбати всю церковну утвар, ікони, священничий одяг, богослужбову та іншу духовну літературу тощо. Магазин працює в понеділок–п'ятницю з 10 до 18 год., в суботу – з 10 до 15 год. Обідня перерва з 13 до 14-ї. За довідками звертатися до Богдана Тишкевича, тел. (066) 217-25-58.

• Виконуємо **реставрацію та розпис** храмів, а також реставрацію, позолоту, посріблення євхаристійних наборів: чаш, дискосів, лжиць та іншого церковного начиння. Тел. (050) 660- 53-19.

ПАЛОМНИЦТВА

20 вересня – до храму Святої Трійці в с. Тростянець Ківерецького деканату з нагоди прибуття ікони з частинкою мощей святого Іоана Хрестителя. О 9.00 – Божественна Літургія з молебнем Предтечі, о 17.00 – акафіст. Доїзд самостійний.

21 вересня, на Різдво Пресвятої Богородиці, – до Холмської чудотворної ікони Богоматері, оригінал якої перебуває у Музеї волинської ікони (за церковним календарем саме цього дня вшановується цей образ). 10.00 – Божественна Літургія в кафедральному соборі Святої Трійці, 12.30 – хресний хід до музею, служіння акафіста, прикладання до образу, помазання.

26 вересня – до Маняви (Івано-Франківська обл.): Скит – джерело «Сльоза Божої Матері» – водоспад Святого Духа – джерело Святого Духа. Зголошуватися до 23 вересня. Ви-

їзд 25 вересня о 23.30. Повернення – 26 вересня о 22.00. Вартість поїздки 110 грн.

3 жовтня – до почаївських святинь: Почаївська лавра – монастир Святого Духа (колишній лаврський скит) – монаше кладовище – джерело Праведної Анни. Зголошуватися до 2 жовтня. Виїзд о 6.30. Повернення – о 19.00. Вартість поїздки 55 грн.

10 жовтня – до святинь Києва: Печерська лавра – Введенський монастир – Видубицький монастир – Іонівський монастир – Михайлівський Золотоверхий монастир – Володимирський собор (Патріарша Служба). Зголошуватися до 7 жовтня. Виїзд 9 жовтня о 23.30. Повернення – 10 жовтня о 23.30. Вартість поїздки 150 грн.

17 жовтня – до святинь Рівненщини: монастир у Дермані (п'ять чудотворних ікон і цілюще джерело) – собор в Ост-

розі (мироточива ікона) – монастир у Межирічі (чудотворна ікона) – джерело Св. Миколая в Гільчі – монастир у Городку (чудотворна ікона, частинка гробу Богородиці). Зголошуватися до 16 жовтня. Виїзд о 6.30. Повернення – о 23.00. Вартість поїздки 60 грн.

24 жовтня – до святинь Львова. Зголошуватися до 23 жовтня. Виїзд о 6.30. Повернення – о 23.00. Вартість поїздки 90 грн.

Виїзд на всі прощі (окрім 20 й 21 вересня) – від Свято-Троїцького собору в Луцьку. Докладна інформація та реєстрація – у паломницькій службі єпархії (головна координаторка Лариса Савчук) за тел. (0332) 71-83-77.

Шановні читачі, дорогі брати і сестри! Не використовуйте наш часопис у господарських цілях. Якщо газета Вам уже не потрібна – передайте її ближнім або в бібліотеку

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ
Часопис Волинської єпархії Київського Патріархату
Передплатний індекс 91241
Засновник і видавець –
Управління Волинської єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату.
www.pravoslavja.lutsk.ua
Адреса редакції: 43025 м. Луцьк, Градний узвіз, 1. Тел./факс: (0332) 72-21-82
pres-sluzhba@ukr.net

Свідоцтво про державну реєстрацію:
ВЛ №219 від 03.08.2004 р.
Віддруковано в МП «Зоря»
м. Луцьк, просп. Волі, 2, тел.: 8 (03322) 4-60-38
Наклад 4000 пр. Ціна за домовленістю.
Зам. № 542 від 15.09.2009 р.

Головний редактор Андрій ГНАТЮК
Редакція:
протоієрей **Віталій СОБКО** (заст. головного редактора), священник **Андрій РОТЧЕНКОВ** (редактор дитячої сторінки), **Віктор ГРЕБЕНЮК** (літературний редактор і коректор), **Олександр БІЛЬЧУК** (верстка, «НІЦІАЛ»), **Галина МЕЛЬНИК** (набір).

При використанні матеріалів часопису для публікації в інших ЗМІ посилання на нього обов'язкове. Редакція не завжди поділяє позиції авторів публікацій, які несуть відповідальність за достовірність поданої інформації, та залишає за собою право редагувати матеріали або не друкувати їх зовсім. Рукописи не рецензуються і не повертаються, листування з читачами – тільки на сторінках газети.